

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΕΩΡΓΕΛΗΣ
ΖΑΜΠΕΤΑ ΡΑΜΦΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΛΕΣΗΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΑΛΛΙΑΝΟΥ

"Η εις ανθρώπινον υλικόν απώλεια των Ποντίων δύναται να υπολογισθεί από του Γενικού πολέμου μέχρι Μαρτίου 1924 εις τριακοσίους πενήκοντα τρεις χιλιάδες φονευθέντας απαγχονισθέντας και αποθανόντας εκ πείνης, ασθενειών και κακουχιών."

"ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ"

Γ. Κ. Βαλαβάνης, σελ. 23 - 24

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
ΚΑΙ ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Στην προσπάθειά τους για τη δημιουργία αυτόνομης δημοκρατίας οι Έλληνες του Πόντου ζήτησαν το 1919 τη συνδρομή και της Ελληνικής κυβέρνησης. Ποια η στάση που κράτησε ο πρωθυπουργός Ελ.Βενιζέλος απέναντι στο αίτημά τους και ποια τα αίτια που την καθόρισαν; Ποιες οι ενέργειες των Ποντίων σε διπλωματικό επίπεδο για την επίτευξη του στόχου τους κατά τη διάρκεια του 1919;

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Α'

Στις 22 Ιανουαρίου / 4 Φεβρουαρίου (1919), αναπτύσσοντας ο Βενιζέλος στο Ανώτατο Συμβούλιο τις ελληνικές διεκδικήσεις, εξέφρασε την αντίθεσή του για τη δημιουργία Ποντιακής Δημοκρατίας και υποστήριξε την ένταξη της Τραπεζούντας στο Αρμενικό κράτος. Η υποχωρητικότητα του Έλληνα πρωθυπουργού σε αίτημα που είχε ελάχιστες πιθανότητες να γίνει δεκτό, αποσκοπούσε στην αποτελεσματικότερη προβολή των υπόλοιπων εθνικών διεκδικήσεων [...]

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην εκστρατεία της Ουκρανίας ανάγκασε το Βενιζέλο να αναθεωρήσει κάπως την ποντιακή του πολιτική: χιλιάδες Έλληνες της νότιας Ρωσίας, που διώκονταν από το νέο ρωσικό καθεστώς, κατέφευγαν στον Πόντο, ενισχύοντας αριθμητικά τον ελληνικό πληθυσμό της περιοχής [...]

Από τον Απρίλιο του 1919 οι Πόντιοι προσανατολίζονται στη δημιουργία εθνικού στρατού για την απόκτηση της ανεξαρτησίας τους. Παράλληλα, ο Χρύσανθος επιστρέφοντας στην Κωνσταντινούπολη το Σεπτέμβριο του 1919, συζητεί με Τούρκους ιθύνοντες και αντιπροσώπους του Κεμάλ την προοπτική αυτονομίας του Πόντου με ισοπολιτεία Τούρκων και Ελλήνων υπό την κηδεμονία της Κοινωνίας των Εθνών. Τελικά όμως, προκρίθηκε η λύση Ποντοαρμενικής ομοσπονδίας και τον Ιανουάριο του 1920 υπογράφηκε σχετική συμφωνία από το μητροπολίτη Χρύσανθο και τον πρόεδρο της Αρμενική Δημοκρατίας Χατσισιάν.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΕ, σελ. 113

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Β'

«Βουλευτής Αμισσού μετά Μητροπολίτη Τραπεζούντος ζητούσιν όπως βοηθήσωμεν αυτούς εις οργάνωσιν μικράς τινος στρατιωτικής δυνάμεως Ποντίων ήτις θα χρησιμεύση ως πυρήν μέλλοντος στρατού αυτών και ήτις θα δώση αυτοίς τά μέσα όπως (καλύτερον) υποστηρίξωσι τας εθνικάς αυτών διεκδικήσεις επί χωριστού ανεξαρτήτου πολιτικού βίου. Ισχυρίζονται ότι Πόντιοι δύνανται να διαθέσωσι τά αναγκαία διά οργάνωσιν τούτων μέσα ακόμη δε και όπλα και (ζητούσι) κυρίως πάρ' ημών οργανωτάς. Επιβάλλεται αμέσως χορηγήσωμεν ζητούμενην βοήθειαν [...] Εις Τύπον ουδέν να γραφή και θα τηρηθή πάσα δυνατή μυστικότης. Οι μισθοί αξιωματικών και υπαξιωματικών θα πληρωθώσι πάρ' ημών και ουδένα ούτοι δεχθώσι αντιμισθίαν από Ποντίους. Εννοείται ότι δεν θα διστάσωμεν και χρηματικώς και κατά πάντα δυνατόν τρόπον να επικουρήσωμεν (βοηθούοντας) οργάνωσιν στρατού Ποντίων αλλά δέον και ούτοι να επιτηρήσωσιν εαυτούς αφ' ών και δύνανται και θέλουσι, ούτω δε και ο αγών των θα έχη μεγαλειέραν δύναμιν»

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΠΑΡΙΣΙ, 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1919

Βλάσης Αιγυζίδης, Έλληνες του Πόντου, Ελληνικές Εκδόσεις, σελ. 203

(Από το σχολικό βιβλίο θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι σελίδες 250-251)

www.poukamisas.gr

μαθήματα
επιτυχίας

φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

(ΝΕΟ) ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ • ΑΙΓΑΛΕΩ
• ΑΜΦΙΑΛΗ • ΓΑΛΑΤΣΙ • ΓΛΥΦΑΔΑ
• ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ • ΚΑΛΛΙΘΕΑ
• ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ • ΛΑΡΙΣΑ • (ΝΕΟ) ΜΕΓΑΡΑ
• ΜΟΣΧΑΤΟ • ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ • ΝΙΚΑΙΑ
• ΠΕΙΡΑΙΑΣ • ΠΕΡΑΜΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στις αρχές του 20ου αιώνα, Έλληνες του Πόντου αλλά και Πόντιοι της Διασποράς δραστηριοποιήθηκαν για τη προώθηση του σχεδίου ίδρυσης μιας αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας. Εντονότερη ήταν η δράση τους μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς η Τουρκία ήταν με την πλευρά των ηττημένων.

Η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου ήταν αρχικά σύμφωνη με τον αγώνα και τις εθνικές διεκδικήσεις των Ποντίων. Στο συνέδριο Ειρήνης όμως στο Παρίσι, που άρχισε το Δεκέμβριο του 1918, ο Ελ. Βενιζέλος πείστηκε από τις συμμαχικές δυνάμεις και δε συμπεριέλαβε τον Πόντο στο φάσμα των ελληνικών διεκδικήσεων, και, παρά τις έντονες διαμαρτυρίες των Ελλήνων του Πόντου, συμφώνησε να παραχωρηθεί η περιοχή στην υπό ίδρυση Αρμενική Δημοκρατία. Σύμφωνα με την Ι.Ε.Ε (Παράθεμα Α') «**υποστήριξε την ένταξη της Τραπεζούντας στο Αρμενικό κράτος**». Σκοπός του Έλληνα πρωθυπουργού ήταν να προβάλλει αποτελεσματικότερα και με μεγαλύτερη πιθανότητα επιτυχίας τις υπόλοιπες εθνικές διεκδικήσεις.

Η πρόταση του Ελ. Βενιζέλου προκάλεσε μεγάλη απογοήτευση στους Έλληνες του Πόντου, οι οποίοι στα διάφορα συνέδρια που πραγματοποιήσαν στο Μπακού, στο Κρασνοντάρ, στο Βατούμ και στη Μασσαλία, διαμαρτυρήθηκαν έντονα για τη στάση της ελληνικής κυβέρνησης. Πολλά ποντιακά σωματεία έστειλαν τότε τηλεγραφήματα στο Παρίσι, για να μεταπείσουν τον πρωθυπουργό, τον οποίο επισκέφθηκε μάλιστα τον Απρίλιο του 1919 ο μητροπολίτης Χρυσάνθος. Μετά τη διεξοδική ενημέρωση που έλαβε ο Έλληνας πρωθυπουργός από το Χρυσάνθο, για το Ποντιακό Ζήτημα, αποφάσισε να ενισχύσει τις προσπάθειες των Ποντίων και έδωσε την έγκρισή του στο μητροπολίτη να συνεχίσει την προσπάθεια ενημέρωσης όλων των πολιτικών που έλαβαν μέρος στη Συνδιάσκεψη.

Ο Έλληνας πρωθυπουργός ήδη μετά τη συμμετοχή της Ελλάδας στην εκστρατεία εναντίον της Ουκρανίας, είχε αρχίσει να αναθεωρεί «**κάπως την ποντιακή του πολιτική**». Ο λόγος ήταν ότι οι Ρώσοι ως αντίποινα προς την Ελλάδα, είχαν αρχίσει να εκδιώκουν τους Έλληνες που κατοικούσαν στα νότια, με αποτέλεσμα να αυξηθεί σημαντικά το ελληνικό στοιχείο στην περιοχή του Πόντου. Έτσι, τώρα θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί οποιοδήποτε ελληνικό αίτημα για την περιοχή.

Επιπλέον, οι Πόντιοι από τον Απρίλιο του 1919 προσανατολιζόνταν προς τη δημιουργία εθνικού στρατού και μάλιστα ζήτησαν και τη βοήθεια από την ελληνική κυβέρνηση. Σύμφωνα με απόρρητο έγγραφο του Ελ. Βενιζέλου στις 25 Απριλίου του 1919, εγκρίνεται η δημιουργία ποντιακών στρατιωτικών τμημάτων στο πλαίσιο του ελληνικού στρατού, με στόχο να χρησιμοποιηθούν για την απελευθέρωση του Πόντου και να πραγματοποιήσουν «**τάς εθνικές αυτών διεκδικήσεις επί χωριστού ανεξαρτήτου πολιτικού βίου**», κάτι που ο πρωθυπουργός θεωρεί επιβεβλημένο καθώς αναγνωρίζει ότι ο Ποντιακός Ελληνισμός διαθέτει τόσο τις δημογραφικές «**πυρήν μέλλοντος στρατού αυτών**» όσο και τις οικονομικές «**δύναμεις να διαθέσωσι τά αναγκαία διά οργάνωσιν**» προϋποθέσεις ώστε να δημιουργήσει βιώσιμο κράτος. Ο Έλ. Βενιζέλος ζητά τήρηση άκρας μυστικότητας στο συγκεκριμένο ζήτημα και δηλώνει διατεθειμένος να βοηθήσει η Ελλάδα «**χρηματικώς και κατά πάντα δυνατόν τρόπον**» την οργάνωση ποντιακού στρατού. Μάλιστα, προτείνει οι αξιωματικοί και οι υπαξιωματικοί αυτού του στρατού να αμείβονται από το ελληνικό κράτος και όχι του Ποντίους. Πρόκειται για σαφέστατη αλλαγή στον τρόπο που ο Έλληνας πρωθυπουργός αντιμετώπιζε το Ποντιακό ζήτημα, γεγονός όμως είναι ότι η όλη αυτή πρωτοβουλία δεν προχώρησε κι έμεινε σε θεωρητικό επίπεδο.

Εντωμεταξύ το Σεπτέμβριο του 1919 ο δραστήριος Χρυσάνθος επισκέπτεται την Κωνσταντινούπολη και συζητά με «**Τούρκους ιθύνοντες και αντιπροσώπους του Κεμάλ**» την προοπτική αυτονομίας του Πόντου με ισοπολιτεία Ελλήνων και Τούρκων. Η τελική όμως απόφαση που πάρθηκε από τις Μεγάλες Δυνάμεις ήταν η Ποντοαρμενική ομοσπονδία και τη σχετική συμφωνία συνυπέγραψαν ο Χρυσάνθος και ο πρόεδρος της Αρμενική Δημοκρατίας Χατσισιάν.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ
(1881-1949)

Γέννημα της Ροδόπης, που έγινε μια από τις σημαντικές ηγετικές φυσιογνωμίες της Ορθοδοξίας με έντονη συμμετοχή σε κορυφαία ιστορικά γεγονότα της Νεότερης Ελλάδας. Σαν Επίσκοπος Τραπεζούντας εκπροσώπησε τον Ποντιακό Ελληνισμό με αξιοθαύμαστη επιδεξιότητα σε πολλές κρίσιμες επαφές με Τούρκους, Αρμένιους, Ρώσους και εκπροσώπους της Αντάντ. Μετά μάλιστα τη συνθήκη του Μούδρου ο Ελ. Βενιζέλος του ανέθεσε απευθείας διερευνητικές συνομιλίες με τους Τούρκους. Ταξίδεψε σε Παρίσι-Λονδίνο για τα δίκαια των Ποντίων, ενώ απεστάλη πολλές φορές από το Οικουμενικό Πατριαρχείο στις έδρες σχεδόν όλων των Ορθοδόξων Εκκλησιών (Βελιγράδι, Βουκουρέστι, Σόφια, Αντιόχεια, Αλεξάνδρεια, Τυφλίδα) και χειρίστηκε πολύ δύσκολες υποθέσεις. Το 1920, οι Κεμαλιστές τον κατάρκωσαν, καίτοι είχε γλιτώσει τους Τούρκους της Τραπεζούντας από τον ρωσικό στρατό το 1916. Το 1938 έπειτα από περιπετειώδεις διαδικασίες ο Χρυσάνθος (Χαρίλαος Φιλίππιδης κατά κόσμο) εξελέγη Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και από τη θέση αυτή το 1941 αρνήθηκε στους Γερμανούς κατακτητές να ορκίσει την κυβέρνηση των δοσιλόγων του Τσολάκογλου με συνέπεια την αποπομπή του.

www.poukamisas.gr

μαθήματα
επιτυχίας

φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ FRANCHISE

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Σωτήρας & Αθικβιάδου 132

Τηλ.: 210 4112507

e-mail: info@poukamisas.gr